

A close-up portrait of a man with dark, wavy hair and light-colored eyes. He has a golden, ornate forehead ornament (tilak) on his forehead. The background is a soft, warm yellow glow.

**MIROSLAV
HOKEŠ**

**PŘÍBĚH
SLUŽEBNÍKA
KRONIKY SPOUTANÝCH
PŘÍBĚHY Z MLÁDÍ**

Miroslav Hokeš

PŘÍBĚH SLUŽEBNÍKA

Kroniky spoutaných –
Příběhy z mládí

Tarun Ritt – Příběh služebníka

„Těžké deprese, možný sklon k mani depresivitě a sebevražedným pokusům. Kdo si ho zkusí první, kolegové?“

Doktor Jeremy Zaurak se jako jestřáb rozhlédl po aule plné ztichlých studentů, zrak stejně ostrý, jak ostře a nabroušeně zněla jeho slova. Ne, tohle nebyl dravý pták, ale had před hejnem malých šedivých myšek, které se nedokázaly ani pohnout, natož se dát na útěk – a kterým to koneckonců školní řád ani nedovoloval.

Neměl nás rád a ani se nijak zvlášť nesnažil se tím tajit. Ne že by na tom bylo něco až tak zvláštního, geneticky modifikovaní byli trnem v oku mnohým včetně těch, kdo je na speciálně zřízených školách připravovali na budoucí profese – doktor Zaurak byl ovšem extrařída i mezi největšími odpůrci. Měl za sebou třicet let praxe v oboru klinické psychologie všech směrů, třicet let pilného sbírání zkušeností, úspěchů a úcty, proto byl nakonec mezi prvními, komu nabídli profesuru na nových univerzitách. Jenže dělat nám kantora přes praktická cvičení jistě nebylo tím, o čem celých těch třicet let snil. Měl nejspíš našlápnuto na ministerstvo – a najednou se tu objeví celý zástup hejsků, co se mu už při promoci budou schopni vyrovnat a za dalších pár roků ho hravě strčí do kapsy. A to všechno jen proto, že jim sudičky v podobě genových

inženýrů daly už do kolébky požehnání nadlidských schopností a taky talentu, jaký jemu matka příroda nikdy nabídnout nemohla.

Pro doktora Zauraka jsme byli děti Štěstěny, které prostě přišly k hotovému a vyjedly mu mísu přímo před nosem. A zatraceně ho bavilo dávat nám to znát.

„Tak co, vy baby? Pište si, že jestli přivedete do depresí mě, čeká vás těžší úkol, mnohem těžší.“ Zaurak se, samozřejmě jako jediný v aule, zasmál svému žertíku a otočil se k cvičnému botovi sedícímu jako trpitelský výjev ze starodávných obrazů po jeho boku. Ztělesnění průměrně vyhlížejícího muže, věk okolo třiceti let, dokonale nasimulované tělo, dokonale nasimulovaná hroutící se psychika, nebyt modré značky uprostřed čela, málokdo by poznal, že má před sebou jen výtvar počítače. Pousmál jsem se, když jsem si uvědomil, jak moc se mu právě teď podobají napjatě vyčkávající studenti okolo mě.

„Kolega Ritt se náramně baví, jak vidím, jistě to pro něj bude hračka. Mám pravdu, pane Ritte?“ Zaurak mě přišpendlil pohledem k sedadlu a já pokrčil rameny, samozřejmě už raději jen v duchu. Nakonec, dalo se čekat, že to odnesu já. Na univerzitě mám od samého začátku jedny z nejlepších výsledků, snad proto, že mi na lidech, jimž bych měl pomáhat, na rozdíl od mnoha mých soukmenovců opravdu záleží. Mezi nenáviděnými jsem si právem vysloužil privilegované místo.

„Vynasnažím se, jak jen bude v mých silách, pane profesore,“ odpověděl jsem neutrálními slovy i tónem.

„Tak prosím, jen do toho. Postavte ho zase na nohy.“

A tak jsem se do toho pustil. Zavřel jsem oči, několik okamžiků odfiltroval mentální vzorce spolustudentů, což naštěstí nebylo až tak obtížné, emoce většiny z nich byly ve chvílích jako tahle zpravidla paralyzované napětím a ta špetka přidušeného strachu o vlastní důstojnost snad nestála ani za řeč. O něco obtížnější bylo oddělit Zaurakovu mysl, ale ani s tím jsem neměl vážnější problém. Opatrně jsem přelétl pokroucené struktury nenávisti a žárlivosti a několik z nich opatrně posílil tak, aby se profesorovo nitro stáhlo do sebe a přestalo mě rušit. Kantoři, kteří nepatřili mezi nás, neměli šanci zásahy mutantů do své duše rozpoznat, pokud by neprobíhaly příliš často a příliš nápadně. Konečně jsem tedy měl klid a mohl se naplno věnovat botovi.

Jeho mysl připomínala pláň šedého popela, ze stejného materiálu byla i souvislá vrstva mračen nad ní a vločky vířící vzduchem jako bizarní arktická vánice. Vlastně i tu zem a oblohu jsem si možná přimyslel, abych se lépe orientoval, ve skutečnosti tu nebylo žádné nahoře ani dole, jen popel a šed', šed' a popel všude okolo. Ať už představu planin a oblohy zrodil on nebo já, uchoval jsem si ji jako výchozí bod a začal citlivě, ale ráně uklízet.

Otočil jsem směr vánice tak, aby směřovala ode mě do všech stran, i nahoru a dolů, a pomalu zesiloval její tah. Mračna

se za několik okamžiků začala rozplývat, odhalila modř se zářícím sluncem, i mrtvá půda pod mýma mentálníma nohama se změnila nejprve v úrodnou zeminu, pak obrostla travou a květinami. Chtěl jsem se začít radovat – jenže...

Jenže tráva se nevlnila ve větru, podobala se spíš pokrouceným drátům neuměle natřeným nazeleno, květiny nevoněly, slunce nehrálo do tváří. Celé to vypadalo jako snímek, vzpomínka na něco, co snad kdysi bývalo krásné, ale dnes je pryč a i samotné potěšení ze starých dob čas dávno vyvanul z hlavy. Než jsem stačil zauvažovat, co s tím dál, rostliny zešedly a rozpadly se, slunce se skrylo za mraky a z oblohy, co možná oblohou nebyla, se znovu začal sypat šedý sníh, co už ani nestudí...

Zopakoval jsem celý postup ještě dvakrát, s naprosto stejným výsledkem. Konečně jsem našel dost sil přiznat si porážku a otevřel jsem oči.

„Vy ho resetujete, pane profesore,“ vydechl jsem zbrkle dřív, než mi doopravdy došlo, co říkám. „Může se obnovovat donekonečna, nikdy se neunaví. Já ale ano.“

„Ale kdepak, kolego Ritte, ani jsem se ho nedotkl.“ Doktor Zaurak byl natolik opojený svým triumfem, že ho snad moje nařčení ani neurazilo. „To jen vy odstraňujete symptomy, místo abyste hledal a léčil příčinu. Abych tak řekl, zametáte lejna, ale nevyženete zvíře, které si z vašeho obýváku dělá toaletu.“

Aula se přidušeně zasmála. No, třeba má pravdu, dědek...

„Tak co?“ Zaurak se znovu rozhlédl kolem. „Předvede nám někdo lepší výkon?“

„Když dovolíte, pane profesore, pokusil bych se.“ Hlas z místa hned za mými zády přišel jako blesk z čistého nebe.

„Kolega Barjowski? Nu, jen se předved'te, uvidíme, jestli je ve vás víc než v panu Rittovi. Klient je váš.“

Profesor se zatvářil, jako by právě kousl do citrónu té nejkyselejší odrůdy a ještě nezralého. Dobře tušil, že tentokrát to nebude mít tak snadné jako se mnou, a právě tak jsem to tušil i já. Samer možná nebyl vždycky třídním favoritem v citlivosti a lidumilství, jeho čistý a zvláštním způsobem obdivuhodný pohled na svět ovšem často zarážel i zkušené – tím spíš, že většinou dával dokonalý smysl. Jen se těš, starochu, můj kamarád po příčině docela určitě půjde. A hádám, že ani tobě nebude veselo z toho, co objeví.

Aula ztichla, když se rozběhl druhý pokus o uzdravení simulované lidské bytosti, odstranění bolesti, jež nebyla ničím víc než hrstkou algoritmů. Tvář bota se pomalu měnila, nebyla to však úleva, co se v ní objevilo, spíš by se dalo říct, že se před námi začínal rýsovat pravý opak klidu a uvolnění. Líce hologramu se ještě víc napjaly, oči se ještě víc zalily vlhkým smutkem, koutky úst ještě víc poklesly. Doktor Zaurak se spokojeně ušklíbl, docela jistě to považoval za znamení nezdaru a marné snahy, potom však přeskočil pohledem z bota na svého žáka a v tom okamžiku ho šklebení přešlo, jako když úklidová parta spláchne ze zdi malůvku sprejerů.

Samer měl oči zavřené, stejně jako předtím já, a usmíval se, lehce, pokojně, nevzrušeně, jako by se kochal krásnou jarní krajinou. Věděl, co dělá, to bylo zřejmé – a co bylo ještě zřejmější a ještě víc mě naplnilo uspokojením, náš kantor to s největší pravděpodobností nevěděl...

„Hotovo, pane profesore. Udělal jsem pro něj to nejlepší, co se udělat dá.“

„Žertujete, pane kolego?“ Zaurak se na Samera teatrálně zamračil, jistě především proto, aby skryl svůj vlastní zmatek. „Nemám dojem, že byste mu pomohl od trápení, spíš právě naopak.“

„Neměl jsem v úmyslu zbavovat ho depresí. K ničemu by to nevedlo – on sám je Pan Deprese...“

„Co to melete, Barjowski? Být to reálný člověk, spáchá vám tu sebevraždu! A jak na něj koukám, nejsem si jistý, jestli ji nespáchá i tak!“

Prostorem okolo nás se znovu přehnala krátká vlna lehce křečovitého smíchu. Samer ji trpělivě nechal doznít, pak rázně zavrtěl hlavou. „Při vší úctě, pane profesore, nemyslím si to. Bude o sebevraždě mluvit, to zcela jistě, ale neprovede ji. Ani se o ni nebude pokoušet a když, nebude to myslet vážně. Nikomu se nechce odcházet ze světa, když dosáhne naplnění, když konečně nalezne možnost být sám sebou.“

Teď už nic nenamítal ani profesor, jen stál a s otevřenými ústy čekal na vysvětlení.

„U některých lidí je deprese poruchou, takoví zpravidla spolupracují při její léčbě, rádi se jí zbaví, protože nejde dohromady s jejich podstatou. Tenhle dělá pravý opak – a proč? Jednoduše proto, že být depresivní je základní stavební hmotou jeho ega. Když to budu chtít změnit, vlastně ho zabívám.“

Místo veselí tentokrát aulou proběhlo překvapené zašumění. Kolik z vás, dámy a pánové, se v tom právě poznalo, co?

„Podle vás tedy máme klienty nechat trpět, pane kolego?“ snažil se doktor Zaurak zachránit, co se ještě dalo.

„Podle mě, pane profesore, máme každému pomoci nalézt jeho pravé já, ať už se nám takový nález líbí nebo ne. Pokud je jím trvale depresivní rozpoložení, takový člověk nebude depresemi trpět – ne tak, aby to ničilo jeho duši. Skutečným utrpením pro něj bude, když se pokusíme mu je brát. Všechno má na světě své místo, pane profesore. I deprese.“

„Já z vás mutantů jednou vyletím z kůže.“ Zaurak si otřel kapesníkem zpoceně čelo a já se škodolibě zakřenil – raději do dlaní, i když v tuhle chvíli by mě náš kantor zřejmě nechal na pokoji, i kdyby si mého výrazu všiml. „Kolik času nám zbývá do přestávky?“

„Deset minut, pane profesore,“ zahlásil kdosi snaživě, podle hlasu stejně nadšený Samerovým projevem jako já.

„Dobrá, pro dnešek to ukončíme, potřebuju si ještě něco zařídit. Osobní konzultace přijímám od patnácti nula nula u sebe v kabinetu...“

Výborně, kamaráde! Nandal jsi to tomu zapšklému dědulovi za nás za všechny, jen ať mu to hlavinka chvíli zpracovává. Jednou mezi námi budeš jednička, na to vsadím krk, nejlepší psycholog naší geneticky upravené generace. Přinejmenším.

A já si budu po čertech vážit toho, že patřím mezi tvé nejlepší přátele...

X

Když jsme společně s houfem spolužáků vyšli z univerzitního areálu ven na ulici, nedalo mi to, abych se neohlédl zpátky. Nebyl v tom sentiment, aspoň ne moc, vždyť na rozdíl od většiny ostatních tu budeme na noc zase zpátky. Dělával jsem to spíš proto, abych se vrátil nohama na zem, aby mě nenapadlo zpychnout ze svého rozvíjejícího se potenciálu a abych ani na okamžik nezapomínal, jak se k nám okolní svět staví.

UNIVERZITA GM, FAKULTA PSYCHOLOGIE A SOCIOLOGIE. Nápis vyvedený nad oprýskávající branou tím nejprostším možným písmem, bíle na černém podkladě, vypadalo to spíš jako vchod do pohřebního ústavu. Nic takového jako pohřby však tahle budova nikdy nezažila, snad jen pohřby nadějí a snů o hezkém životě – ve skutečnosti byla zhruba ke konci minulého století strojírenským závodem, bezútěšným místem plným prachu, kovových odřezků a

páchnoucích zplodin z lakoven. Většinu vzdělávacích ústavů zaměřených na naši výuku, od základních až po vysoké školy, vláda strčila do vysloužilých fabrik, obchodních domů a obytných bloků, málokde pro nás uvolnili dost prostředků, aby se mohly stavět úplně nové budovy. Jsme teprve první generací geneticky modifikovaných specialistů, leckde nás stále ještě považují za výstřelek, za frankensteinský experiment, který zmizí ze scény stejně rychle, jak se na ní objevil, a kdopak ví, jestli jeho nejzanícenější protagonisté nakonec neskončí mimo zákon. Štíty s písmeny GM, umístěné na všech stěnách a viditelné už z dálky, byly spíš obžalobou než reklamou. Zkratka, jíž se všichni štítí natolik, že ji nikdo nechce rozepsat ani rozepsanou vidět. Litery na Kristově kříži.

„Copak? Nechce se ti ven?“ rýpl si Samer. „Radši by sis dal ty blafy, co nám cpou v kantýně?“

Pokrčil jsem rameny. „Co nevidět na to dojde. Stýpko musím šetřit a na další brigádu už mě dneska nikdo nevezme. Tohle město je mrňavý, každý už ví, kdo jsem... A máme nakonec zrovna my dva důvod, aby se nám ven kdovíjak chtělo?“

„Ty máš zrovna co fňukat,“ pípl Samer, podle všeho jsem zasáhl citlivé místo. „Co mám říkat já?“

Měl pravdu. Rodinu neměl ani jeden z nás, ani jeden z nás neměl za zády podporu domova – já ji ovšem nepoznal nikdy. Moje máma: neznámá šlapka, co mě jako mimino prodala na pokusy, aby si mohla pořídit opravdu hodně fětu. Můj táta:

neznámý pasák nebo možná kunčoft, se kterým mě zplodila dost pravděpodobně jen za tímhle jediným účelem. Víc jsem nevěděl a nejspíš se nikdy ani nedozvím.

Samer však měl až do šesti let úplně normální rodinu - nebo tomu přinejmenším věřil. Jeho rodiče předstírali lásku k němu dost přesvědčivě, aby ji měl za opravdovou, dokonce se ani neptal, proč ho tak často berou k těm pánům, co mu dávají na hlavu a na břicho tak divné přístroje. Prostě to měl za běžnou dětskou hru, jakou nejspíš hrají všichni, jen o tom nikdo nemluví. Snad se i smál, když ho drátky šimraly na kůži. Pak se jednoho dne dozvěděl, že ho jeho drazí zploditelé zavrhnli už krátce po porodu; podle údajů z nemocničních skenerů prý neměl ty správné talenty a nadání, nikdy by nevynikal ve věcech, které od svého potomka vyžadovali, a tak se rozhodli se ho zbavit a zkusit to znovu. Jen díky tomu, že v jeho rodném kraji průkopníci genových modifikací nevykupovali mimina, ale dávali přednost lehce odrostlejšími dětmi, vyhnul se dokonalé kopii osudu, jaký potkal mě.

Spíš bych ovšem měl říct, že tím, kdo se skutečnému zlu vyhnul, jsem tady já. Jak mu asi bylo, když mu řekli, že dnes se z těch zábavných hrátek domů nevrátí, že žádné ‚domů‘ pro něj už není a všechno, co znal, byla lež - i já sám jsem se zdráhal si podobnou chvíli jen představit...

„Nojo... Co praxe, máš už flek?“ svedl jsem raději řeč na méně choulostivé téma. „Jdeš někam nahoru nebo zůstáváš tady u nás?“

„Zůstanu na Zemi,“ odpověděl bez zaváhání.

„To máš teda nervy... Nahoře bys to měl stokrát pohodlnější. Žádná šikana, skoro všude nás mají rádi, teda aspoň na prvovlnových světech, na těch, co Země zcivilizovala. Pro ně jsme všichni bozi, Pozemšťan jako Pozemšťan, nikdo neřeší tvoje geny...“

„Ale taky pro ně nemůžeš nic opravdu užitečného udělat. Dokážeme jim snad pomoci od Pout? Třeba Aknabalcům, aby se nezabýjeli ve třiceti? Připadal bych si úplně zbytečný, šašek, co řeší malichernosti a skutečné potíže přehlíží, protože si s nimi neví rady.“

„A kdopak to tu dneska měl přednášku o lidské přirozenosti, co?“ zasmál jsem se. „Pro Aknabalce je prostě přirozené páchat ve třiceti letech sebevraždy. Vždyť to milují, nikdo to u nich nebere jako přítěž.“

Samer zavrtěl hlavou. „Tohle je něco jiného, Tarune. Kdyby tenkrát před věky nepřiletěli nějací blázniví mimozemšťani a nepohrabali se jim v genech, nikdy by se tak nechovali. I to, že jim jejich zmrzačení nevadí, že si ho zamilovali, je dílo Poutačů, ne přirozenosti. A na ostatních planetách to není o nic lepší. Můžeš je učit plavat ve spláškách, můžeš jim otupovat čich, aby jim tolik nepáchly, ale nikdy je nevytáhneš z žumpy ven.“

„Třeba zrovna my to jednou dokážeme...“

„Těžko, Tarune. Svým způsobem máš vlastně pravdu – tím, co jim Poutači provedli, tím, že je předělali až na úrovni